

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

5 Vtrùm Religiosi habeant aliquarum rerum dominium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

Disput. 38. Posset etiam addi, iura illa consuetudine esse mitigata: & hoc malim in praxi. Itaque posset seruis vt occulta compensatione, si dominus ei res suas abstulisset.

DUBITATIO V.

Utrum Religiosi habeant aliquarum rerum dominium.

18
Sententia
Nauarri.

NAuarrus commentario 2. de Regularibus, num. 3. 34. & alibi, docet, ne ipsis quidem congregationibus Religiosorum, quæ possunt habere redditus & bona immobilia in communi, competere dominium propriè talium bonorum; sed solum administrationem: dominium autem consistere apud solum Christum Dominum. Idem docet de omnibus Clericis respectu bonorum Ecclesiasticorum, in Apolog. q. 1. monito 24. & seqq. In eadem sententia est Maior in 4. d. 24. quæst. 6. Ratio præcipua est, quia hæc bona passim in Iure vocantur *patrimonium Christi*. Sed contraria sententia est communis DD. pro qua

19 Dico Primò, Religiosi professi possunt in communi habere dominium bonorum temporalium, ita vt ipsa congregatio vero dominio illa possideat.

Conuentus
Religiosorum
habet
dominium

Probatnr Primò ex Concil. Trid. sess. 25. c. 3. de Regularibus, vbi conceditur *omnibus Monasteriis & domibus tam virorum quam mulierum etiam mendicantium, exceptis Franciscanis, (nempe Capucinis & Minoribus de Observantia) vt deinceps bona immobilia eis possidere liceat.* atqui non propriè dicitur *possessor*, qui solum habet administrationem, sed qui dominium.

Secundò, Quia Nicolaus III. Extrauag. Exijt, docet, *dominium rerum quibus Franciscani viuunt, ad Papam pertinere, non autem ad eorum congregationem;* vbi insinuat, in aliis Religionibus, quibus licet habere bona in communi, dominium pertinere ad ipsas congregationes.

Respondet Nauar. comm. 2. nu. 3. per dominium ibi intelligi *Ius administrandi.*

Contra; Quia Sedes Apostolica plus iuris in illa bona, quam sit Ius administrandi, habere videtur. nam potest ea pro suo arbitratu illis auferre & dare aliis absque iniuria; quod non potest in ea bona quorum tantum habet administrationem. Non enim potest vnus Monasterij bona sine iusta causa dare alteri Monasterio vel Ecclesiæ, absque peccato iniustitiæ; cuius ratio non est alia, quam quòd non habeat illorum dominium, sed solum Ius administrationis.

Tertiò, Quia communis sententia DD. est, *Monachum, quidquid acquirit, non sibi acquirere, sed Monasterio:* vt docet Innocent. communiter receptus in cap. Cùm olim. 2. de priuilegiis. atqui hoc impropriè diceretur, si solum ius administrandi, non autem dominium Monasterio acquireretur.

Quartò, Si communitas non haberet dominium horum bonorum, vel id proueniret ex Ecclesiæ ordinatione, vel ex vouentium intentione, vel ex intentione donantium. sed ex nullo horum potest prouenire: neque enim vlla est talis ordinatio Ecclesiæ, quæ communitatem faciat incapacem dominij: neque intentio vouentium est, vt per votum

paupertatis, aut professionem excludant dominium à communitate; sed tantum à singulis in particulari: neque intentio fidelium donantium hæc bona, est transferre dominium illorum in quemquam alium quam in ipsos Ordinum Conuentus; sicut qui dat pauperi elemosynam, non intendit transferre dominium in alium quam in pauperem. vide Franciscum Sarmentum de Redditibus Eccl. p. 1. c. 2. n. 21. & 22.

Aduerte tamen, hoc dominium non ita esse absolutum & independens vt secularium: Primò, quia annexum habet onus vt non possit alienari, (saltem quoad bona immobilia & mobilia prædicta quæ seruari possunt) nisi in commodum Religionis; sed debeat transmitti ad posterum: sic enim illorum Conuentui donatum est, & sacris Canonibus constitutum, vt Religio persequere possit. qua in re est simile maioribus, qui etsi alienari non possint, tamen vero dominio possidentur. Secundò, quia ob legitimam causam, per Papam (qui est summus administrator omnium Ecclesiasticorum bonorum) potest ipsis adimi, & aliò transferri, relicto tamen ad vitam necessariis: vt patet tum ex praxi quotidiana, tum quia hac mente à fidelibus censetur donata Monasteriis, vt si cultus diuinus in ipsis deficiat, possint per summum Ecclesiæ dispensatorem melioribus vñibus applicari. Ad rationem Nauarri respondebitur infra.

Dico Secundò, Religiosi professi solemniter, sunt in particulari omnino incapaces omnis dominij, vt usufructus, possessionis, & similis iuris rerum temporalium, mobilium, & immobilium; ita vt nemo ex illis aliquid suo nomine, seu tamquam proprium tenere possit. Est certa, & communis Doctorum.

Probatnr Primò ex cap. Non dicatis. 1. 2. q. 1. *Non dicatis aliquid proprium, sed sint vobis omnia communia.* Desumptum est ex regula D. Augustini. Scripsit in illud Nauar. commentarium secundum de Regularibus.

Secundò ex capitulo, cùm ad monasterium. 6. de statu Monachorum. vbi Innocentius III. sic ait: *Prohibemus districte in virtute obedientia, sub obsequio diuini iudicij, ne quis Monachorum proprium aliquo modo possideat.* Et infra dicit *nec Papam in eo dispensare posse.* & cap. Monachi. 2. eodem titul. Concil. Lateran. ait: *Qui peculium habuerit, nisi ab Abbate fuerit ei pro inuenta administratione permissum, a communione remoueatnr altaris, &c.*

Tertiò, ex Concil. Trident. sess. 25. c. 2. *Nemini Regularium, tam virorum quam mulierum, liceat bona immobilia, vel mobilia, cuiuscumque qualitatia fuerint, etiam quomodo ab eis acquisita, tamquam propria, aut etiam nomine Conuentus possidere, vel tenere: sed statim ea Superiori tradantur, Conuentuique incorporentur.* Ratio est, quia Religiosus per solemnem professionem non solum spoliavit se omni dominio; sed etiam se incapacem omnis dominij & iuris temporalis fecit. etsi enim voto simplici paupertatis non amittas dominium, nec etiam eius fias incapax; tamen voto solemnè amittis, & incapax redderis.

Vnde autem votum solemnè paupertatis hanc vim habeat, quæri potest. de quo infra cap. 41. Dubitar. 8. Nunc tamen breuiter Dico, Ex ordinatione Ecclesiæ hanc vim habere. quod ex eo constat, quia non habet eam præcisè ex natura voti; vt pa-

20
Hoc domi-
nium est li-
mitatum,
& affe-
ctum.

21

22
Votum soli-
lemnè red-
dit incapax
ex vi
ordinatio-
nis Ecclesiæ

ter in voto simplici; quod non minus est efficax in ratione voti, quam solemne; & tamen numquam potest inducere hanc incapacitatem. Neque etiam ex intentione vouentis: si enim voueas in Religione non approbata à Sede Apostolica, quantumuis intendas te reddere incapacem dominij, tamen incapax non fies: nemo enim suo arbitratu se potest reddere incapacem. Vnde non relinquatur aliud quam ordinatio Ecclesiæ, statuentis vt professio in Religione approbata huic effectum habeat. Simile est in incapacitate matrimonij, per solemne votum castitatis inducta.

Dices, Suprà n. 21. dictum est Papam non posse concedere vt Monachus proprium habeat; atqui si ex constitutione Ecclesiæ proueniret quod non sit capax dominij, Papa posset ei proprium concedere; quia potest in Ecclesiæ constitutione dispensare.

Quomodo non potest habere proprium, seu dominium.

Resp. Proprium dupliciter accipi potest. Primò, vt significet dominium, quod in se & sui vsu sit omnino independens ab arbitrio Superioris, & tale proprium non potest concedere: quia essentia status regularis repugnat. Nam ex vi voti paupertatis, & ipsa dominij retentio, & eius vsus arbitrio Superioris subijcitur, ita vt si Religiosus dominium retineat, illud secundum se & sui vsum debeat assidue à nutu Superioris dependere; vt infra c. 41. Dubit. 9. ostendimus. Itaque constante Religionis natura, hoc proprium concedi nequit. De tali loquitur Pontifex d. cap. Cùm ad Monasterium. 6. & Concil. Lateran. loco citato.

Secundò, potest accipi generatim, vt comprehendat etiam dominium, quod in se & in sui vsu à Superioris arbitrio dependet. & hoc modo Papa potest proprium seu dominium concedere. tale enim proprium cum essentia Religionis non pugnat, vt infra loco notato dicitur. & huius proprii incapacitas ex Ecclesiæ constitutione prouenit, non ex ipsius voti natura, aut vouentis intentione, vt ostensum est.

23. Addo, Ecclesiam etiam absque professione posse aliquem incapacem dominij & matrimonij reddere; vt videre est in ijs, qui in nostra Societate cooptantur in Coadiutores formatos, siue spirituales, siue temporales; qui etsi professionem non faciant, tamen per formulam suorum votorum redduntur incapaces & dominij & matrimonij; ita statuente Sede Apostolica. Simili modo, qui in gradum Scholasticorum vel Coadiutorum post biennium admittuntur, siunt inhabiles ad matrimonium, eiusdem Sedis Apostolicæ decreto, quæ hanc incapacitatem & inhabilitatem votis illorum adnexuit. Ex supradicta propositione infert Nau.

24. lib. de Redditijs, quæst. 1. monito 10. & 12. & commentario 2. num. 2. Religiosum professum nullius rei habere dominium, ne vestis quidem qua induitur, aut panis quo vescitur; sed quidquid habet, esse penitus subiectum administrationi Superioris; sine cuius consensu nihil omnino habere possit.

25. Consecratio. Peccat Religiosus peccato proprio.

Vnde sequitur Primò, Peccare mortaliter, si aliquid notabilis momenti recipiat & retineat, sine tacito vel expresso consensu Superioris. Secundò, Si donatione, vel alio modo tale quid alienet, sine Superioris consensu; & eum, qui accepit, teneri ad restitutionem. Tertio, Si abscondat, ne Superior sciat. Quarto, Si possideat aliquid tamquam proprium, nolens illud permittere Superio-

ris dispositioni; aut mutans tamquam iniuria affectus, dum ei adimitur. Ratio est, quia hæc omnia, dum absque consensu Superioris fiunt, sunt actus dominij independentis, & iuris proprietarij; qui per votum paupertatis religiosæ redduntur illiciti; vt quibus votum & professio violentur.

Dixi, Religiosos esse incapaces dominij rerum temporalium; quia iurium & bonorum spiritualium non sunt incapaces iurium spiritualium. Nam Regulares beneficiarij habent dominium, vel quasi dominium & possessionem suorum beneficiorum; & possunt agere nomine proprio ad eorum dominium obtinendum, & ad adipiscendum, retinendum & recuperandum eorum possessionem. Similiter simplex Religiosus potest agere nomine proprio, super iure eligendi sibi competente, & iure alimentorum; & iure manendi in tali vel tali Monasterio. de quo vide Nauar. q. 1. de Redditijs, monito 9. & commentario 2. de Regularibus. Ratio est, quia Religiosi per votum paupertatis non renuntiant bonis spiritualibus, nec iuribus prædictis, aut honoribus, qui pro talibus debentur; sed tantum temporalibus, vt docet D. Thom. 2. 2. q. 186. a. 7. ad 4. & Caietan. ibidem.

Dico Tertio, Quidam Religiosi non professi, sed tamen per solum votum simplex acceptatum ab Ecclesia facti verè Religiosi, non sunt incapaces dominij; sed retinent illud quamdiu Superiori videtur; non tamen possunt habere vllum vsum suorum bonorum, vel aliorum, sine Superioris consensu. Patet ex constitutione Greg. XII. edita hac de re anno 1584. quæ incipit, Ascendente Domino, &c. Tales sunt Scholastici approbati, & Coadiutores, emissis votis post biennium probationis, in Societate Iesv.

27. Religiosi non professi.

Vbi Notandum est, non esse de essentia paupertatis religiosæ vt reddat hominem dominij incapacem, vel etiam vt dominio priuet, sed tantum vt priuet potestate vtendi, ita vt absque Superioris consensu non possit vlla re vri, vel de vlla disponere; & illo volente tenearis etiam eius dominium abdicare. Ratio est, quia parui momenti est dominium, cuius vsus ita est impeditus & dependens, & alienatio sic obstructa & debita. dominium enim rerum non æstimatur nisi propter vsum & potestatem disponendi: vnde si potestas vtendi & disponendi ita impediatur in aliquo per votum ac si non esset dominium, sanè talis meritò religiosæ paupertatis cultor est censendus. nihil enim amplius habet in rebus temporalibus potestatis, quæ in actum possit exire, quam is qui dominio caret.

Essentia paupertatis religiosæ.

Hinc sequitur Primò, Talem, si alicuius rei, etiam si sua sit, vsum vsurpet, absque Superioris consensu tacito vel expresso, peccare mortifere, si res sit notabilis momenti; quia non secus est priuatus potestate vtendi quam si sua non esset. Secundò, Si de ea disponat in alium, per donationem, testamentum, vel aliter absque consensu Superioris, non solum peccare mortaliter, sed etiam dispositionem esse irritam. Cuius ratio est, quia per votum paupertatis à legitimo Superiore acceptatum priuauit se potestate disponendi suo arbitrio, solumque retinuit potestatem disponendi ex arbitrio & consensu Superioris. vnde si hic consensus desit, dispositio erit irrita; idque multò maiori ratione quam dispositio

28. Consecratio.

Dispositio est inualida absque Superioris consensu.

suo Prælati de re Ecclesiæ est irrita, si fiat absque consensu Capituli. Simili modo dispositio pupilli est irrita absque consensu tutoris. etsi enim totum dominium sit in pupillo; tamen hoc dominium est impeditum, translata potestate disponendi in tutorem. Simili modo dominium talis Religiosi est impeditum, ita ut non possit exire in actum, nisi dependenter à voluntate Superioris. concessa tamen potestate disponendi, potest disponere in qualvis pias causas: nec Superior potest illum ad hanc vel illam restringere; ut ex Constitut. constat.

29
Religiosi
beneficia-
rij.

Dico Quartò, Religiosi beneficiatij, ut Abbates, Priores, Præpositi, Commendatores, & similes habentes beneficia regularia vel secularia, etsi nullum habeant dominium, habent tamen ius administrandi & dispensandi fructus suorum beneficiorum, tum ad sui status congruam sustentationem, tum ad alias pias causas. Id enim Iure & consuetudine est eis concessum, quamdiu illa beneficia obtinent; ut probat Nau. comment. 2. de Regular. n. 10. quamvis Franciscus Sarmiento prima parte Defensionis, monito 11. contrarium teneat, de quo plura infra c. 41. dubit. 11.

Quomodo
Religiosi
possint ex-
pendere.

Ex his sequitur, Religiosum factum Abbatem, Commendatorem, vel Episcopum, etsi possit expendere in usus proprios necessarios & decentes, & ad pias causas; non tamen posse expendere in res vanas, aut ditare suos amicos; & si fecerit, teneri ad restitutionem: similiter & eos, qui illa acceperunt. Ratio est, quia omnium istorum bonorum non est dominus, sed solum administrator & dispensator, habens tantum modò ius ad expendendum illa bona iuxta præscriptum Canonum, & Religionis, & intentionem eorum qui ea Religioni vel Ecclesiæ reliquerunt. Vide Nauar. q. 3. de Redditibus, monito 17. & 33.

30
Concessio
bonorum
stabilium.

Dico Quintò, Superiores Religionum non possunt alicui regulari concedere vlla bona stabilia, (ut sunt fundi, redditus, ædium locationes) etiam ad usum dumtaxat vel administrationem. Colligitur ex Trid. sess. 25. cap. 2. de Regularibus, ubi sic habetur, *Nec deinceps liceat Superioribus bona stabilia alicui regulari concedere, etiam ad usum fructuum, vel usum administrationem, vel commendam.*

Sententia
Nauarri.

Administratio autem bonorum Monasteriorum vel Conuentuum, ad solos officiales eorundem ad nuntium Superiorum amovibiles, pertineat. Nauar. comment. 1. de Regul. n. 15. & 16. putat hoc decretum solum continere Ius commune, esseque declarationem capituli *Cum ad Monasterium*: ac proinde solum prohiberi concessionem superflua, aut ad quosvis usus etiam profanos. sed longè verius est hic novum Ius contineri, & introduci; idque tum ad tollendos abusus, qui ex hisce concessionibus bonorum immobilium sequi solent; tum propter speciem proprietatis, dum regulares talia bona tamquam sua videntur administrare, & fructus in quosvis usus expendere. Itaque etiam si non sit contra votum paupertatis aut contra Ius commune, habere cum facultate Superioris, cumque assidua ab eius nutu dependentia, talium bonorum administrationem & usum ad qualvis pias causas; tamen Concil. id in posterum prohibet, & vult ad solos officiales horum administrationem deinceps pertinere; ut aperte colligitur ex responsis Illustrissimorum Cardinalium, qui præfunt dubiis circa decreta Concilij Tridentini obo-

rientibus, qui ne nobilissimis quidem personis id concedere voluerunt, hoc Concilij decreto per-moti.

Hinc sequitur, etsi census vitales possint per-mitti pro alimentis & vrbis necessariis eorum qui Monasterium ingrediuntur, tamen horum ad-ministrationem non posse ipsis concedi, sed solis officialibus; quamvis eorum fructus vrbis desti-natis impendantur. Illi quoque, pro quibus relicti sunt, nihil sibi iuris in illis vindicare possunt. Vnde Superior potest illos etiam in alios usus expen-dere, modò tamen aliunde satis ipsis provideat. Pontifex tamen cuius Religioso potest talium bo-norum liberam administrationem & usum con-cedere; modò tamen id fiat ad causas pias: quia cum sit supra Concilium, potest in eius præceptis dispensare; de quo 2. 2. q. 1. a. 10.

31
Censuum
vitalium
admini-
stratio.

Aduerte tamen, si alicubi talis administratio rerum mobilium vel immobilium ad usus neces-sarios concederetur, non teneri Religiosos ea Su-perioribus sponte tradere; nisi constaret alia ratio-ne, ex communi penù (ut fit vbi perfecta vite communio seruatur) ipsis prospectum fore. vnde multis locis possunt excusari. nisi enim hoc mo-dò, illis esset prouisum, plerumque necessariis re-bus destituerentur, maxime vbi Abbatia dantur in Commendam, vel malè per Prælatos admini-strantur. Si tamen à Superiore legitimo alia ratio certa institueretur, per quam iuxta formam vite communis, ipsorum necessitatibus satis foret con-sultum; non possent huic reformationi resistere, etiamsi illam priorem rationem in ingressu inuenissent.

32
An tenean-
tur sponte
cedere.

Dico Sextò, possunt tamen Superiores conce-dere aliqua mobilia suis subditis ad usus necessa-rios, & etiam ad opera pia. Est communis senten-tia Doctorum, v.g. vestes, libros, & similem supel-lectilem, (hæc tamen debet esse statui paupertatis accommodata, omni carens superfluo, ut Concil. inquit) & etiam aliquam pecuniam, præsertim ad usus certos & determinatos. Vtrum ad usus suos, vel pios indeterminate concedi possit, dubium est. Verius videtur posse; quia hoc neque est contra professionem paupertatis, neque villo iure vetatur.

33
Aliaque
mobilia
possunt con-
cedi. etiam
pecunia.

Dices, Concil. Trid. etiam mobiliu possessionem hisce Religiosis prohibere videtur.

34

Resp. Concilium loqui videtur initio capituli de eis bonis, quæ nondum erant incorporata Mona-sterio, aut sine iusta licentia Superioris à Religio-sis obtinebantur: nam immediate post tantum vetat ne Superiores concedant stabilia, nulla facta mentione mobilium. Expedit tamen ob pericu-lum proprietatis & abusus talia non concedi, nisi ad usus omnino definitos.

DUBITATIO VI.

Utrum Clerici non religiosi habeant aliquorum bonorum dominium, & quorum.

Notandum ex Nau. q. 1. de Redditibus, mo-nito 19. Beneficiarios seculares tria genera bo-norum habere posse; Patrimonialia, qualia sunt quæ ipsi hereditate, vel industria, vel donatione, vel alio modo, quo laici solent, sibi acquirunt. Quasi pa-trimonia; quæ ipsi acquirunt ut Clerici, mini-sterij

35
Tria gene-
ra bonorum
Clericu.